

Pressiteade
Tallinnas, 26. juunil 2013

Ühispöördumine ettepanekutega maaelu arengukava eelnõu muutmiseks

Talupidajate, maal tegutsevate väike- ja keskettevõtjate, maakogukondade ja keskkonnaühenduste katusorganisatsioonid saatsid põllumajandusministrile ja valitsuse liikmetele laiapõhjalise ühispöördumise ettepanekutega valitsuskabinetis arutusel oleva maaelu arengukava eelnõu muutmiseks.

Üheksa katusorganisatsiooni, kes üheskoos esindavad Eesti maaelanike valdava osa huvisid – Eestimaa Talupidajate Keskliit, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon (EVEA), Eesti Külaliikumine Kodukant, Eesti Keskkonnaühenduste Koda, Eesti LEADER Foorum, Eesti Noortalunikud, Eesti Maaturism, Eesti Hoiu-Laenuühistute Liit ja Mahepõllumajanduse Koostöökogu – avaldavad sügavat muret seoses suurte põllumajandusettevõtete ja toidutöötajate huvide ebaproportsionaalse eelistamisega maaelu arengukava 2014–2020 eelnõus ja teevad rea ettepanekuid muudatusteks, mis aitaksid tagada maaelu jätkusuutliku arengu.

Allakirjutanud leiavad, et maaelu arengukava ja selle vahendite jaotust saab ja tuleb vaadelda vaid koosmõjus ühise põllumajanduspoliitika otsetoetustega. Niinimetatud „esimesest sambast”, ehk paljukõneldud hektaripõhisest otsetoetusest läheb üle poole (53%) vaid ligikaudu 500 suurimale põllumajandusettevõttele. Suurtel pindadel opereerivad tootjad saavad uuel perioodil otsetoetuste kasvuga märkimisväärse täiendava rahasüsti, mis peaks oskuslikul majandamisel tooma kaasa „uue hingamise” nende ettevõtete arengus.

Seevastu peretalud ja väiketootjad, mis on kogu Euroopas valdav toidutootmise mudel ja mida Euroopa maksumaksja tavaliselt silmas peab rääkides maaelu toetamise vajadusest, saavad tänu toetatava põllumaa väikesele pinnale ÜPP esimese samba oodatavast kasvust tuge vaid määral, mis ei võimalda muuta nende tootmist ei efektiivsemaks, innovaatilisemaks ega keskkonda säästvamaks. Kogu muu maaettevõtlus, mis pole otseselt seotud põllumaaga, ei saa aga esimesest sambast mitte mingit toetust. Ometi peitub suurim kasvupotentsiaal just väikestes ettevõtetes, kelle omandis on arvestatav osa Eesti põllumajandusmaast ning ühtlasi toormest paindliku ja mitmekesise toiduainetetööstuse tarvis. Puudulik juurdepääs krediidile, investeringutoetustele ja nõustamisele, millega väiketootjad iga päev kokku puutuvad, on turutõrke ilmingud, mille leevendamiseks on ellu kutsutud maaelu toetused ehk ÜPP II samm.

Ühispöördumise teinud organisatsioonid leiavad, et maaelu toetused peavad tagama põllumajanduse ja maaelu jätkusuutliku arengu, milles on tasakaalus kõik kolm: konkurentsivõime, sotsiaalne- ja keskkonnaaspekt. Innovaatiline tootmine, tervislik kohalik toit, mitmekesine maaettevõtlus ja aktiivne külaelu, ühistegevus ja lühikesed turuahelad, hea keskkonnaseisund, bioloogiline mitmekesisus, loomade heaolu just need peavad olema MAK-i prioriteedid. Tähtsaim eesmärk peab olema tagada, et elu maal üldse säiliks, et inimestel oleksid töökohad, elamiskõlblik keskkond ja motiiv kodupaika jääda ning oma lapsed seal üles kasvatada. Praeguse maaelu arengukava eelnõu muutmata kujul vastuvõtmisel läheksid aga lisaks ÜPP I samba vahenditele ka maaelutoetused suures osas just nendele tootjatele, kes sellist tasakaalustatust ei taga ega nimetatud prioriteete endale eesmärgiks ei sea. Suur osa näiliselt keskkonna kaitsmiseks mõeldud vahenditeks läheks aga bürokraatliku, kuid sisult ebatõhusa „keskkonnasõbraliku majandamise”

meetme rahastamiseks. Põllumajanduse edasise koondumise ja intensiivistumise tulemuseks on kaduvad töökohad, vähem väärtuslik toit, suurenev keskkonnakoormus ja sotsiaalne katastroof maapiirkondades. Lisaks kannatab Eesti toidujulgeolek ja tekib reaalne oht, et suur osa Eesti põllumajandusest läheb kolmandatest riikidest pärit investorite omandusse, kellel puudub igasugune side Eestiga ja sotsiaalne vastutus siin toimuva eest.

Väikese arvu põllumajanduslike suurettevõtete huvivid esindavad organisatsioonid on viimastel päevadel avaldanud peaministrile ja valitsuse liikmetele survet muutmaks praegust maaelu arengukava eelnõu enne selle heakskiitmist veelgi enam suurtootjatele meelepäraseks. Ühispoordumisele allakirjutanud organisatsioonid avaldavad kahetsust, et peaministri valmidust kuulata ära ühe maaelu arengukava seisukohalt olulise huvigrupi ettepanekud, on viimased valgustanud avalikkusele kui valitsusjuhi tingimusteta toetust nende nõudmistele. Loodame, et valitsus ja poliitikud laiemalt ei luba endaga selliselt manipuleerida ega rakendada end ühe väikese, kuigi majanduslikult tugeva eraettevõtete grupi huvide vankri ette. Selliseid püüdlusi pole võimalik käsitleda millegi muuna, kui Euroopa Liidu maksumaksjate raha väljapressimisena ilma ühiskonnale mingeid püsivaid väärtusi vastu pakkumata. Argumentatsioon, millega põhjendatakse suurtootjate eelistamist, ei kannata samuti enamasti kriitikat. Heaks näiteks on suurettevõtjate kõrge laenukoormus, mis kohati ületab jätkusuutlikkuse piiri ja mis justkui valideeriks valdava osa maaelu toetuste suunamise nendesse ettevõtetesse. Tegelikult tõestab see vaid ilmekalt, et nendel tootjatel puudub mistahes turutõrge kapitali kaasamiseks investoritelt ja pankadelt ning avaliku sektori tagastamatut abi nad seega ei vaja, veelgi enam, see oleks vastuolus Euroopa Liidu toetuste kasutamise ergutava mõju ja lisanduvuse põhimõttega ning olukorras, kus igal võimalusel rõhutame teistele Euroopa riikidele säästlikkuse ja jätkusuutlikkuse tähtsust, ei ole kohane suunata muuhulgas ka nendes riikides maksumaksjatelt kogutud raha meie kehvasti juhitud jätkusuutmatute suurettevõtete laenukoormuse vähendamiseks.

Pressiteatele on lisatud ühispoordumisele allakirjutanud katusorganisatsioonide ettepanekud maaelu arengukava 2014–2020 eelnõu muutmiseks.

Lisainfo: Kaul Nurm, kaul@taluliit.ee, tel. 5664 7800
Eha Paas, ehapaas@gmail.com, tel. 517 0214
Leho Verk, leho@taluliit.ee, tel. 502 9571